

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Textus sequentiarum cum lucule[n]tissima tam
sententiariu[m] q[uam] vocabuloru[m] interpretatione
scripture autoritatib[us] alioru[m]q[ue] exemplis
creberrimis roborata**

Colonie, 1506

VD16 T 655

Natus ante secula

urn:nbn:de:hbz:466:1-30585

Folium

ij

sc̄ xpo redēptori nostro (et angelis) sc̄ annūciātib⁹ ei⁹ natūritatē glōrie
in exceliſ hoc canticū leticie qd̄ ⁊ ip̄e angeli in sua natūritate cātabāt
Torandum in scholastica hīſtoria līgit. q̄ ip̄e natūritatis omnipotētis
vn⁹ angel⁹ loquit⁹ erat pastořib⁹ dīcēs. Annūcio vobis gaudiū magnū
qz nat⁹ est nobis hodie ſaluator mudi quo dīcē ſtatim multitudō celeſtis
exercit⁹ erat cū angelo iſto ⁊ cantabāt glia in exceliſ deo. **I**tē nota q̄ ex
iſto dīcē pbaſ ⁊ iſerſ oportunitas q̄re detem⁹ grates reddere deoꝝ ipm̄
laudare. q̄li di. si angeli laudauerūt deū q̄ nō ſubiacebāt morti ſeu dāna
tioni v̄l mortalitat⁹. q̄to mag⁹ nos q̄ ſum⁹ dānat⁹ ⁊ ſum⁹ mortales debe
mus laudare deū. qd̄ p̄ ſlocū a minori. qz ſi illud qd̄ min⁹ videt ielle in
est. etiā tūc illud qd̄ mag⁹ videt inē inē. mō min⁹ videt angelis nccariū
q̄ hoib⁹. q̄ oportunū eſt q̄ nos debem⁹ laudare deū. **I**tē nota. illud cā
ticū glia in exceliſ cantaf ad rēpſentandū illud gaudiū quo gauſi ſt̄ an
geliſ natūritate xp̄i de humani generis rēcōciliatōe ⁊ de ruine eoꝝ preſtau
ratōe. Ante natūritatē em̄ xp̄i tres fuerūt iimiciay parietes. **P**rim⁹ fuit
inter deū ⁊ hoiem. **S**ecōd⁹ inter angelū ⁊ hoies. **T**erti⁹ inter hoies ⁊ hoies
hō nāq̄ p̄ inobedientiā ſuū creatorē offendērāt. ⁊ ipm̄ dereliquat. **A**ngel⁹
em̄ de hoie ⁊ q̄rebaf q̄ ipm̄ ſua rēſtauratōe fraudauerat. hō āt de angelo
q̄ ipm̄ decepat. **H**ō ab hoie p̄ variōs rit⁹ ſe ſeparauerat. ſudeus namq̄
ceremonias excolebat gentiles idolatriā exercebant ⁊ rit⁹ vn⁹ alteri diſ
plicuit. **S**z ip̄e xps pax noſtra fecit v̄trac⁹ vnū. vt dīcē Heb. ij. deſtruxit em̄
iimiciay materia. ⁊ currētes parietes iſe angulari lapide copulauit
vt de cetero eſſe vnū ouile ⁊ vn⁹ paſto. Abſtulit q̄ pmo peim̄ ⁊ rēcōcilia
uit hoiem deo. **S**ecōd⁹ repauit caſuſ angeloy ⁊ rēcōciliavit angelo hoiem.
Terti⁹ deſtruxit ritus varios ⁊ rēcōciliavit hoiem homini qn̄ v̄trumq̄
populū in vna fide vniuit. **R**efaurauit iſiſ ſm̄ aplim ad Ephe. pmo ca.
q̄ in celis ⁊ in terris ſunt. **E**tiam ob hec iſta celeſtis multitudō pſallebat
glia in exceliſ deo. ⁊ in terra pax hoib⁹. i. iudeis ⁊ gētib⁹. In eo q̄ angel⁹
loq̄bat pastořib⁹ ſatis apparet q̄ parinter deū ⁊ hoiem ē reformata.
naſciſ de⁹ ⁊ hō. ideo pax inter hoies ⁊ hoies ē reparata. p̄ bouēm iudai
cuſ. p̄ alinū gētis popul⁹ designat. iuxta illud. **E**ſa. pmo ca. **C**ognouit
bos poffeffore ſuū ⁊ alinū pſepe dñi ſui.

Pro declaratōe terminoy nota. Oportz eſt p̄bū impsonale ⁊ declinaſ
em̄ p̄ tertiaſ pſonas. Et ſcribiſ ſimplici p̄. **S**ed oportun⁹ ſcribiſ dupliſ
xp̄. **I**tē nota. glia in exceliſ capiſ dupliſ. Primo formaliſ ⁊ ſeatiue. ⁊ ſic
ſunt duo termini diſtincti. ⁊ ſic nō videnſ ſonare hic in Iſa. **S**ecōd⁹ mō ca
piſ hoc p̄plexū materialr. p̄ ſola voce. tūc glia in exceliſ ē vna dīcīo ma
terialr. capta neutri ḡnīs indeclinabilp̄ hāc regulā. Dīcīo q̄cūq̄ ſc̄. ⁊ ſic
ponit hic. tūc eſt ſenſus littere. opeſ q̄ canamus illud canticū qd̄ angeli
cantauerūt. qd̄ incipiſ ſit. **G**loria in exceliſ deo ſc̄.

Natus ante ſecula dei filius imiſibilis interminis. Per
quem fit machina celi ⁊ terre maris ⁊ in hiſ degenſium
Per quem dies ⁊ hoie labant ⁊ ſe iterum reciprocant.
Quem angeli in arce poli voce conſona ſemper canunt

a ij

De nativitate domini

Istud iam est canticum sedm quod cantatur in laude dei et nativitatis. In q[uo]d autor tria facit. Secundum hoc dividitur h[oc] canticum in tres partes. Primo ostendit Christum natum. Secundo ostendit modum nativitatis. Tercio probat beatam Virginem dirigendo petitores ad Christum, sed et ibi. Hic corpus, tercium ibi. Secunda de genitrix. Prima pars adhuc dividitur in duas partes. In prima attestatur filius dei natu[m]. In secunda enumeratur quasdam virtutes ab eo dependentes. Secunda ibi. Queritur quae sit machina. Et legantur presimul cum breuitatis. dicit sic. (Filius dei) scilicet quae est (invisibilis) scilicet secundum diuinam naturam (interminis). I.e. sine termino (naturae) scilicet a deo parva eterna genitrix (an secula). I.e. an originem mundi (quae) scilicet filius qui est sub dei qui celum firmati sunt. ut deus p[ro]p[ter]e. (sicut machina). i.e. structura (celi). i.e. sphaerae celestium (et terre maris). i.e. sphaerae elementorum (et degentium). i.e. virtus ducentium (in his) scilicet in celo et terra. Et iterum (quae) scilicet filius (dies et horas habet). i.e. poteretur transire (et se iterum reciprocatur). i.e. aeternitatis vicibus redire. (Quae) scilicet filius (angeli). i.e. b[ea]tificia. i.e. eritites (in arce). i.e. in altitudine (poli). i.e. celum (canum). i.e. collaudatur (spiritus persona). i.e. per cordum (voce). Nota in illa littera tanguntur duo. primo tangit filius dei humilitas Christi ad humanitatem quam dicitur. Deinde tangit potestitia. quod dicitur (quae sit machina). Secundum debeatibus. In hoc enim apparet humilitas dei. quod hodie misericordia suenit summum et infimum. antiquum et iuuenis. magnus et pauper. diuines et pauperes. Primo dicitur summus et infimus. quod hodie altissimum deus. cuius altitudinem nulla creatura attingere potest. apparet tamen infimum in mundo. Unde apostolus ad Galatas. quando venit plenitudo spiritus missus deus filius. suum vestimentum factum ex muliere factum sub lege. ut eos qui sub lege erat redimeret. Secundum dicitur antiquus et iuuenis. quod deus fuit ab eterno et sine principio. et antiquus. sed puer non natus est. ideo iuuenis est. Et sic prout quod id est filius est iunior et senior. matre. iunior Christus ad humanitatem antiquior. siue senior Christus ad deitatem siue divinitatem. Unde beatus Berninus. Puer iacebat in p[re]sepio fleuit coram matre. ridebat coram angelis in celis. Tercio dicitur magnus et pauper. magnus enim est. qui totum mundum sua manu conservat. Et dicitur pauper. quod in utero virginis precessus est. Unde beatus Gregorius. Quotus non caput orbis. in tua se clausit viscera. Quarto dicitur diuines et pauper. Nam cum esset rex regum dominus dominatus factus est seruus seruorum. Unde in euangelio. Filius hominis non venit ministrari sed ministrare. Item Paulus in epistola ad Galatas. quando ergo heres parvulus est nihil differt a seruo. Secundo in littera tanguntur etiam eius potestitia. cum dicitur (quae sit machina). Hoc attestatur Genes. p[ro]p[ter]e. ubi legitur. In principio creauit deus celum et terram. Item psalmista. xlviij. quod id est facta sunt. ipse mandauit et facta sunt. Item apostolus ad Romanos. xiij. Ex quo oia. quae oia. in quo oia. Tercio nota autor de Natus ante secula. hoc exponit tristis. Primo natus per p[ro]videntiam diuinam ante secula. id est ante creationem mundi. quare deus dicitur per se. Ego sum alpha et omega. id est primus et nouissimus. Unde certus est ante ipsum deus creauit celum et terram. sciuimus filium suum nasciturum de virginie. et ergo deus in symbolo Achanales. Eternus pater. eternus filius. et eternus spiritus sanctus. Secundo exp[lic]atur sic. Natus ante secula. id est ante salutationem mundi. quod autem salutem non habens mundi non merebatur vocari mundus. sed mundus damnatus. Tertio exponitur sic. (Natus ante secula) id est ante temporalem eternitatem annorum.

Foliū iii.

seu yltume etatis. qz seculū s̄m grammaticos fecit tēpus centū annorum p qd durat successio aliquius generatōis. **Unū** legimus qz an natuitatem xp̄i mūndus fuit p̄stitutus p quinc̄ milliaz ducentos annos minus uno anno. vt pz in his v̄libz. **Ante** tēsum duo. cc. minus uno. milia quinc̄. An nos dat ab adā donec xp̄s hō factus. Sed a natuitate xp̄i v̄sc̄ ad nunc scribit anno dñi. **D.** ccccliiij. sed de fine mundi nulla datur certitudo. vñ in euāgeliō dī. **No** est vestrū nosce tempora z momenta que pater posuit in potestate sua. **Itē** nota littera dī. Natus ante secula. xp̄s em̄ natuſ ē ineffabiliter s̄m diuinitatē de patre sine matre ante om̄ia secula. nasci etiā voluit ineffabiliter s̄m humanitatē de matre sine patre in fine temporum. **Et** s̄m vtrāq; natuitatē temporalē z eternalē est filius regis. qz regis eter̄ni. de qua sic inq̄t apl̄s ad **Roma** p̄. dices Pater p̄misit euāgeliū de filio qui filius dei fuit dñs s̄m diuinitatē. factus est em̄ ad honorem. qz ad nō men dei clarificandū. **Ioānis**. xvij. Pater manifestauit nomen tuū homiſ nibz. Sed s̄m natuitatē temporalē natus est ex semine d̄ quid. id est de maria. que fuit ex stirpe **David** **Lu**. p̄mo. Dabit ei dñs sedem **David** patris sui s̄m carnē. nō s̄m diuinitatē s̄m quā factus nō est. sed factus om̄ est. Item xp̄s septē modis ostensus est esse filius dei qz spiritū sanctificationis. Primo qz p̄ceptus ē p sp̄m sc̄m **Luce** p̄mo. Spiritus sanctus supueniet in te z virtus altissimi obumbrabit tibi. **Et** dī p̄mo. Quod in ea natum est. de sp̄us sancto est. **Sed** qz donis nō ad mensurā repletus p sp̄m sanctū. Tercio dedit deus sp̄m filio suo qz demonstratus ē p filium seu sp̄m **Ioānis** p̄. Sup quē videbis sp̄m. Quarto. qz clarificat̄ qz sp̄ ritum **Ioānis**. xvi. Ille me clarificabit̄. Quinto. qz apl̄s inflādo de dit **Jo**. xij. Accipite sp̄us sanctum. Sexto. qz de celo misit sp̄m. **Actuū**. ii. Factus est repente de celo sonus r̄c̄. Septimo. qz his qz se querunt ad ip̄m dat sp̄m ad **Eph**. p̄mo. In quo signati estis sp̄u. Item nota. xp̄s voluit nos saluare nō p̄pter nostra merita nec nostra bona opera ipsum mouerunt ad saluandū. sed sola miseratione sue pietatis. p̄pter qd dī apl̄s ad **Tit**um. iij. No ex operib; iusticie que fecimus nos. s. p̄us. qz nulla bona opera feceramus. s. potius multa mala. Eramus enim inimici eius ad **Roma**. qnto. z in offensa sua que nunc̄ placari potuit nisi p̄ asp̄isionem sanguinis Jesu christi. qz dicebat p̄phera pro nūc in psalmo. Omnes declinauerūt simul inutiles facili sunt. nō est qui faciat bonū. nō est v̄sc̄ ad vñ. s. chris tum. **Itē** littera dī. Natus. qz pater z filius z sp̄us sanctus fuerunt indivisibilis s̄m essentiā z diuinitatē. sed non s̄m personas. qz aliqd vni cōuenit p̄sonae qd nō cōuenit alteri p̄sonae. Ex hoc pz qz tota essentia ē increas̄ta. z similitudo expr̄mis p̄ metristā dicentē. **N**ix glacies z aqua tria noīa res tñ vna. Sic in p̄sonis trinus deus est tamē vnuis. **Itē** nota littera dī. inuisibilis. qz om̄e visibile est lucidū z mirrū. deus autē ē substantia simplissima simpliciter independēs. vt pz. xij. metaphysice

Pro declaratione terminoz nota. In terminus est idem qd p̄petuus us. z dī quasi sine termino. z est nomē adiectiū deriuatum a nomine terminus. **Itē** machina tria fecit. vñ versus. **Machina** res belli. rota ma china. machina mūdi. **I**cēt degen̄tū. i. in paup̄itate viuentū. z degens ē participiū huius verbi dego qd fecit in paup̄itate viuere. Item labo as

terminus

machina

dego

defens

labo ab ore

De nativitate domini.

are est antiquū verbū. et valet tātū sicut cadere. **I**cē dī reciprocāt a rech
proco are. qd̄ facat reflectere siue inclinare

Hic corpus assumpserat fragile sine late originalis criminis de
carne virginis quo p̄mī parētis culpā eueqz lasciuā tergeret
Sed autō ostēdit modū nativitatis xp̄i. Et diuidit in duo. Primo fa
cit hoc qd̄ dictū est. **S**ed o. pbat dī nativitatis xp̄i esse ornatum diuersis
miraculis. sc̄da ibi **H**oc p̄ns diecula z̄. **E**t p̄mo dī sic. (**H**ic) sc̄z fili⁹ dei
(Assumpserat) sc̄z hypostatica unione corp⁹ sc̄z humanū (fragile). i. pas
sibile (sine late). i. cotagione vel inacula (originalis criminis). i. peccari. al
lumpserat inquā ipam humanā naturā (de carne). i. purissimis sanguinis
bus (**M**arie virginis. quo). i. q̄ qua incarnatiōem (tergeret). i. ablueret
expelleret remoueret (culpā). i. perm̄ (p̄miparentis) sc̄z adel (z tergeret las
ciuiā). i. peculātiā z inobedientiā (**E**ue) cul̄ instigatōe **A**dā p̄ceptū dñi p̄
uaricat⁹ erat. **F**Nota. in līra tangunt duo. Primo tāgīt modus nat
ivitatis xp̄i. cū dī. sine late originalis criminis. **S**ed o. tāgīt cū nativitatis
cū subiung. q̄. quo p̄miparentis z̄. **D**e p̄mo dī beatus **G**regorius q̄ na
tivitas xp̄i fuit supernaturalis. q̄ p̄ter cursu m nature facta est. **N**ō em ex co
mixtione virili. neqz p̄ corruptronem virginitatis seu castitatis. **E**t ergo dī
Ela. viij. cap. **L**ece virgo p̄cipiet z pariet filium. **E**t alibi **V**irgo in partu
virgo ante partū. z virgo post partū **I**deo **B**ernardus dī **N**ec syderi ra
diis suā minuit claritatē. nec virginis filius suam integritatē. **S**ed o. q̄
hec natiuitas xp̄i fuit supernaturalis ostendit beatus **G**regorius quando
describit annūciatōem virginis factam ab angelo. **V**nde leata p̄go dixit.
Quomodo fieri istud quoniam virū nō cognosco. **R**espondēs angelus dī
x̄. **S**pirituſtancus supueniet in te z virtus aleſſimi obumbrabit tibi.
De secūdo dī beatus **A**ug⁹. q̄ natiuitas xp̄i fuit mundo necessaria trib⁹
de caulis. **P**rima vt christus esset mediator dei z hominū. vt recōciliaret
nos deo patri. q̄ ip̄e christus eo q̄ fuit deus factus est particeps nostre
nature. vt faceret nos econuerso participes deitatis. **E**t sic dī ad **B**al. iiij.
Mediator nō est vnius sed duoz. sc̄z diuine z humane nature. **S**ed a
causa est. vt possimus habere beatā virginē matrē dei tanq̄ aduocaticez
et adiutricez. que intercederet p̄ nobis ad dñm filū suū dilectū. q̄ dicta ē
mater misericordie. nam ipa p̄tinuis p̄cib⁹ orat p̄ mūdo ad filū suū dileq
ctū. z q̄ filius tenet audire matrē. p̄udentia dei sic ordinauit vt fili⁹ de
nasceret de pura virginē q̄ mater dei appellat. **T**ertia cā est. q̄ ip̄e dī an
natiuitatē fuit imp̄assibilis z incorruptibilis. si ḡ mūdus redimi debuit
xp̄i pati oportuit. vñ dī in euāgelio. **N**ōne oportuit pati xp̄i z ita intra
re in glorīā suā. z si debuit pati. oportuit vt humanitatē assumeret. q̄ me
diantē passibilis efficeret. **I**cē nota. q̄ xp̄s q̄ opus incarnatiōnis fortissi
ma vicit q̄ in mundo sunt. **P**rimo em vicit seip̄m ex p̄funda humilitate z
p̄fectissimā charitatē. vt cū deus esset velle hō fieri q̄ in. **A**dā erat ex luto
formatu s. sic em exinanuit semetip̄m p̄ humilitatē quo ad nostrā appare
tiā. vt ille q̄ hō formā dei etiā morias in forma servi. z inclinato capite sp̄m
emitteret. vñ ad **P**hil. iiij. **E**xinanuit semetip̄m for nā servi accipiens. **E**t

In forma serui moriens despiciens atq; ptempus in cruce. **S**ed o vicit
diabolū q; rante erat fortitudinis ut vsc ad infernum vel inferni lymbū to
rum genus humanū attraxerat. et ita fortis ut de ipso dñs diceret **Lu. xi.**
Dū fortis armatus custodit atrium suū. i. qn̄ diabolus circūdat hūc mun
dum qui atrium est ipius. vel custodit atrium. i. infernum. in pace sunt omnia q;
possider nō in pace bona sed mala. qz nemo p̄ter dñm quēq; de ipius potu
it eripere potestate. **T**ercio vicit in fortitudine sua torū mūdū. ut habeat
Ioan. xvi. **Q**uarto vicit in p̄senti ope incarnationis humane oēm in celle
trū angelicū pariter et humanū. **Q**uis em̄ plene exco gitare poterit mo
dum dñice incarnationis. neq; angel⁹ quisq; neq; hō. neq; ars creati intel
lect⁹. **J**oānes em̄ baptista. qui p̄paratus est angelo. se intelligere nō posse
in memorat huius incarnationis modū nec soluere posse nodū indissolubili
lēg⁹ vocis expressionē qui quasi calceus humanitatis assumpt⁹ ē p̄ substā
tiam diuinitatis. ideo dī **Io.** Nō sum dignus soluere corrigā calcia men
ti eius. id ē aperire nodū vñionis deitatis et humanitatis. **Q**uis vñq; ma
ius vinculū audiuit. qz hō de virgine natus. potentius opus fortassis q;
creatio mūdī tota. ut dī **teatus Aug⁹.** **S**ed quare xps voluit nasci de
virgine. **R**ūdef p̄mo q; ideo. qz mulier in paradyso sine cā peccauit. ut sī
cut p̄ma mater post trāgressionē corrupta. mater facta ē culpe. sic. mater
grē (q; integre debuit lapsum et culpā eue post integratōem et reparatōem cul
pe reparare ḡram) mater debuit inuolata p̄manere. **C**onsonū em̄ erat
ut que suadente serpēta corrupta erat mente corrūperet et corpe filios pro
creado. et que nūq; corrupta est mente filiū generans nunq; corrūperetur
ut sic ḥgo sua iregitate fieret cā salutē. sicut mulier p̄p̄ mēte corrupta cā
erat nostre p̄ditionis. ut integritas ḥginiis corruptionē mulieris repara
ret. **U**n̄ beat⁹ Bernar. in quadā homelia sic inq;. **C**elesti rore terram irri
gauit cū de viro integra mente et corpore feminā. p̄duxisset. **H**ic et nunc in
celesti rore et grā p̄uilegiali spūssanceti ḥgine supuenit quando de integra
ḥgine vir q; foris ḥginiis imaginēh⁹ virtusq; delicia resolut. **S**ecūda
rō. partus corrupte cum esset particeps peccati peccati tollere nō potuit
equales nāq; fures existentes in eodē crimine depichensi alter p̄ altero nō
p̄t rūndre. igis necesse erat eū q; culpā soluere deleret in culpa nō ee. l. origi
nalis peccati. p̄pter qd totū genus humanū fuerat p̄petua morte dama
ta. hec **O**rigenē. **T**ertia rō **O**rigenis ē illa. ut q; sine matre erat in ce
lis sine patre nascere in terris. ut sic nō duos patres habere videretur.
Quarta rō. qz p̄mus adam factus. erat de terra ḥgine innocentia et absq;
culpa. decuit etiā ut scds **A**dā de ḥgine matre nascere. **Q**uinta rō. ut
ḥginitatē xps extolleret q; anteā p̄ceptiblēs iudicabat. sicut dī **Judicium**
xv. **E**t sī b̄m Bern. in quadā homel. brā inq; ḥgo fuit p̄ma que votū
castitatis emisit et vovit. **S**exta rō. ut impleretur p̄phētia **Esa. vii.** Ne
ce ḥgo p̄cipiet et pariet si. **S**eptima rō ēst. ut cui⁹ pater nescit feminā in
diuinitate. ei⁹ etiā mater vir nesciret in humanitate. et sic de vtroq; parere q;
stissimo nascere. **I**te l̄ra dī (sine labēc) qz xps ex sola ḥgie fuit genit⁹. tno
p̄ naturalē delectionē. **E**t si dicaf. xps fuit baptizat⁹. et baptismus ē ab
lutio p̄ci original. igis etiā habuit p̄cm originale vel inutilitē ē baptizat⁹.
Rūdef q; fuit baptizat⁹ p̄p̄ h̄ ut testamētū nonū approbarer et baptisnū

De nativitate domini.

Secraretur; dubitatur de beatitudine genitrix illa fuit recepta in partu vel sine peccato. Ibi una pars doctorum dicit sine partu originali, quod ita possibile est hoc apud deum sicut fuit sua nativitas. Alioquin dicitur non, sicut Augustinus dicit Omnes quod a semine nascuntur in humana specie, nascuntur cum delectatione et partu, et quod deus immedio post hoc purificauit eam. Et istius oppositum sacra ecclesia que nec fallere nouit nec falli potest definitum in sacro Evangeliis secundum Iacobum. Ita nota Iacobus (Quoniam patrem regnare voleamus) Unum propter partem adeo et eum perditum sumus, sed per nativitatem Christi reparati. Et dicitur eua ab eo quod est valde et vere, quasi valde dolorosa. Est ei enim oppositum auctor, quod dicit ab eo quod est sine, et vere dolore, quasi sine dolore.

¶ Pro declaracione terminorum nota, originales partem dicit illud in quod nascitur homo ratione parentum, et de tali partu abluitur pueri in baptismate, et dicitur a nomine originis initio, quod sumit exordium ab origine parentum. Ita dicitur patrem patris, quod est una dictio expressa. Ita latentes est id est quod macula Ita lascivia dicitur a lascivio, id est vulgariter geylheyt dicitur.

Hoc praesens diecula loquitur pluvia ad aucta longitudine et sol versus radio sui luminis vetustas mundi depulerit genitus tenebras.

¶ Hic iam auctor ostendit dies nativitatis Christi esse ornata quibusdam miraculis, et posset dividiri in tres partes propter tria miracula. Et exponiuntur textus sic (Dicitur sensus diecula) scilicet nativitatis Christi (loquitur), et annuntiatio hoec scilicet quod dicitur est de incarnatione in procedenti soli diecula in qua (pluvia) id est valde splendida, et hoc spiritualis (et ad aucta longitudine), id est pluvia facta naturali cursu super dies precedentes, ab hac enim die nativitatis dies plongantur noctes vero ab breuiantur. Tunc potius (ad aucta longitudine) scilicet spiritualis, per diem praesentem intercedendo tempore gratiae, quod per partem nativitatis pluvia facta est et longitudine miserationis ad auctum. Et huius rangus est in sequenti textu cum dicitur (verus sol), id est Christus (genitus) scilicet spiritualis in hunc mundum (depulerit), id est abstulerit (vetustas tenebras), id est antiquas maculas per tempora et hoc (radio sui luminis), id est gratiae misericordie. Nota auctor vult in littera quod hec dies est ornata tribus miraculis. Primo, quod tunc dies pluvia facta nocte abbreviatur, et gratia dicitur beneficiis. Secundo, quod annes procuror dicitur, me operari minuit, illa autem cresceret per quod mystice designatur, et in nativitate Christi nouum testamentum. Quod per noctem intelligi minuit et decrescit. Sed et in hac nocte apparuit noua stella. quod nec prius nec postea visa fuit per quam reges cognoverunt regem celorum per prophetam natum. Hic possit queri, quare nativitas Christi tunc scilicet pastoribus fuit annuntiata per angelum, gentilibus vero scilicet tribus regibus per stellam. Rendet venerabilis Beda, quod uidetur fuerit magis rationales quam gentiles, hec nativitas fuit eis annuntiata per rationalem, per angelum. Sed quod gentiles fuerunt magis irrationalis. Unde dandum erat eis signum aliquod irrationalis per quod possent cognoscere nativitatem Christi. Et hoc fuit noua stella. Tercio haec dies erat nata per claritatem angelorum, et circumfulsit pastores, quod in nativitate Christi angelorum in magna claritate apparuit dicentes pastoribus, annuncio vobis gaudium magnum. Posset aliquis querere, quare Christus haec revelauit pastoribus et non aliis. Respondeatur dupliciter. Primo, quod ante nativitatem Christi pastores fuerunt simpliciores et magis iusti coram deo, quod patet in diversis. scilicet in

eua
aure
originalis
patrem
tabes
lastrum

Foliū V.

Doisse. in David cū fratrib⁹ suis. in Jacob cū fratrib⁹ suis. qđ fuerū p̄
stores. ⁊ ergo rōne simplicitatis ⁊ iusticie nativitas christi fuit eis nūciata
Sed oī qđ nativitas christi fuit pastorib⁹ annūciata ad insinuandum qđ
ip̄e sit pastor ⁊ rector totius mundi.

¶ Pro declaratōe terminoz nota. Dicit̄ in l̄ra (decula) qđ ē nomē dīs
minutū a dies. Et oī ad aucta. qđ ē p̄ticipiū deriuatū a p̄bo adaugeo.
Itē nota. qđam libri h̄nt in sequēti versu hec nor vacat. ⁊ qđam nec nor
vacat. ⁊ vtrūch̄ valer̄ fm diuersas acceptiōes hui⁹ ⁊ h̄bi vacat. Un̄ fm p̄/
mū modū dīz exponi. i. prendit̄. Itē scius aum. i. discretus. ⁊ deriuat̄ a ver
bo scio scis scire. In sc̄teria In qđ p̄ōnem p̄scius p̄sc. ⁊ c̄. Itē autor de ma
gistris gregū qđ circūscribit pastores. qđ ḡrex p̄rie p̄tinet ad oues ⁊ c̄.

Nec nor vacat noui syder⁹ luce qđ magorū oculos terruit scios
Nec gregū magistris defuit lumē. qđ p̄strinxit claritas militū dei

¶ Hic autor ostēdit qđ nativitas xp̄i reuelata ē p̄ Iquādas nouā stellā.
Et p̄mo facit hoc. Sed oī alloquit̄ leatā virginē. ibi. Gaudē dei genitrix.
quā circūstant dīcēs. Hec dies plūcida sit (nec nor) sc̄s eius (vacat). i. ca
ret (luce noui syderis). i. stelle qđ p̄us nūc appariuit (qđ) sc̄s sydus (terrū
st). i. tūmorē incūsūr (oculos gregū). i. regū (sc̄os). i. sapientia electos.
(Acc lumē defuit magistris gregū). i. pastorib⁹ (quos) sc̄s pastores (claz
ritas militū dei). i. angeloz (p̄strinxit). i. occupauit zilluminauit.

¶ Horandū circa lrā. cum christus erat natus in bethleem tūc su bor
ta fuit stella nūc p̄us visa que duxit reges ad locum xp̄i. ⁊ ibi offerebāt
sibi aurū. thūs. ⁊ mirrhā. Per aurū designat potētia eius. Per thūs ma
gnificentia. Per mirrhā dominica sepultura. vñ. Tres reges querūt do
minū tria dona tulerūt. Caspar fert myrrhā. thūs melchior. balthasar au
rum. Aurū dat regem. verū dant thura p̄phoram. Mirrhā sepulturā si
gnat penāq̄ futurā. ¶ Itē nota de illa stella de qua dictū est. qđaz elī
ciebant qđ cū nasceretur hō qđ etiam stella creareb̄ cum eo qui regeret p̄ser
uaret ⁊ inclinaret ad bonū v̄l ad malū. sed hoc nō est verum. Unde talis
stella p̄rie nō fuit stella. sed vñū miraculosum factum habēs dispōnem
stelle. Ratio. qđ nō habuit motū stellarū sicut alie stelle. qđ alie stelle ab ori
ente in occidentē mouent econtra in orientē redeundo. ista aut̄ ab oriente
in meridiē. Nec etiā locū stellarū. qđ directe p̄cessit eos in aere. Et dicunt
qđ qđ nunq̄ postea visa est cū reges fuerūt in regnis.

¶ Pro declaratōe terminoz nota. nor oī a nor in grece qđ est vigili
lare latine qđ p̄terariuz qđ tūc minime vigilamus. Item magus tria fecit
Uno mō regē. ⁊ sic capitur hic. Alio modo fecit speculatorē in rebus su
periorib⁹. Tercio fecit incantatorem.

Gaudē dei genitrix. quam circūstant obſetricum vice concinen
tes angeli gloriam deo

¶ Nic iam autor cōmendat beatam virginē. Et diuidit̄ in duas par
tes. Primo facit qđ dictū est. Secūdo dirigit petitiones ad Iesum xp̄im.

De nativitate domini

Sed et ibi (Christe patris vnicie) Et vult dicere O b̄ta (dei genitrix gānde) de hac incensibili filij tui nativitate (quā angeli p̄cūtētes) i.e. collaudātes (gl̄iam deo circumstātive). i.loco (obstetricū). i.mulier q̄ p̄tū adiuuācē
¶ Notandum auctor in l̄ra duo facit. Primo ad amēndatōem b̄te virḡis nūs appellat eā genitricē dei h̄ortādo ip̄am ad gaudiū.cū d̄t (Gaudē dei genitrix r̄c.) Secō subiūgit cām q̄re gaudere debet cum d̄t (quam circūstant r̄c.) De p̄mo d̄t beatus Bernar.in hec p̄ba. Mater ē plena gau-
dio. De eodē d̄t etiā b̄tūs Grego.in hec p̄ba. Gaudē p̄go gl̄iosa. ranta-
ple generosa. De sc̄bo legimus in passionali. q̄ b̄ta p̄go dum t̄ps parien-
di adesser cū Joseph debuit trāsire Bethleem ut daret tributū suū fīm
editū cesaris Augusti. Lū sero factū esset p̄pter multitudinē alienigenā-
rum b̄ta p̄go cū Joseph nō potuit hospitari. s̄ intravit q̄dā diuersorū
vbi erat cōe hospitale sive hospitiū. b̄t̄a virgo Maria sola cum Jo-
seph p̄mansit. et media nocte cū t̄ps parendi assuit. b̄t̄a virgo Maria
peperit d̄m nostrū Jēsum xp̄m in magno exilio. vbi nec aqua nec ignis
aderat. s̄ angeli administrabāt loco obstetricū. Unū subdit b̄tūs Anselm⁹
q̄ b̄t̄a virgo rōne p̄missionis celestis certificata t̄ angeloz p̄fētia. p̄so-
lata peperit christum sive om̄ni dolore.

¶ Pro declaratōe terminoz nota Obstetricix uno mō d̄r famula dñā-
rum grauidaz q̄ astar parēribz. et sic d̄r a p̄bo alto as r̄c. Alio mō obste-
trix est mulier q̄ recipit fetū de vtero. p̄grediente. et d̄r ab obz stera re. que
est pellicula qua inuoluit puer in matrice.

Christe patris vnicie. qui humāna nostri causa formaz assumpsi-
ti. refoue supplices tuos. Et quoꝝ participem te fore dignatus es.
Iesu dignanter eorum suscipe preces Ut ipsos diuinitatis tue par-
ticipes deus facere digneris vnicie dei

¶ Hic dirigit petitōes ad xp̄m. et diuidit in duas p̄es fīm q̄ duas peti-
tiones dirigit ad xp̄m dīcēs sic O (xp̄e vnicie) sc̄z nāte patris (qui cāmī)
id ē p̄pter nos (assumpsisti humānā formā). i.naturā (refoue). i.reficer cō-
forta (tuos supplices). i.famulos tibi supplices. et o iesu vnicie sc̄z fili dei
(suscipe preces) id est orōnes (dignanter). i.gratiōe (eorum) s̄c hominū
(quoꝝ dignatus es). i.volūisti (te fore). i.ēsse (participem) et hoc quo ad
naturā humānitas in quo nobiscū xp̄s p̄cipiat (vt tu deus) et (vnicie dei).
sc̄z fili (digneris) sc̄z tua infinita clemētia et misericordia (ipsos) sc̄z hoīes
(facere p̄ticipes tue diuinitatis). i.glorie celestis. ¶ Sciendū.auctor facit
more sapientis agricole qui primo extirpat spinas et tribulos et posteas-
minat ut fructū accipiat. Quia p̄mo placat dei iram et furorē eiusdē eradicat
cum d̄t. Christe patris vnicie. Secūdo seminat. i.petitionem infert ut
fructū accipiat videlicet ut misericordia dei p̄sequer. cum d̄t refoue suppli-
ces tuos. ¶ Secūdo nota.auctor perpendens melius esse p̄sequi miser-
icordia suā q̄ sustinere iudiciū. h̄ortatur deū ad misericordia. cū d̄t in se-
cunda petitione. q̄ per misericordiam dignatus es fieri p̄ticipes nostre
humanitatis fac nos per eandem misericordia p̄ticipes diuinitatis.